

Nota voor Gedeputeerde Staten

Natuur en Water

Onderwerp	Uitwerking verbeteren waterbeschikbaarheid voor het Convenant Voldoende Zoetwater
Documentnummer	DOC-00763192
Datum	17 maart 2025

0. Samenvatting

In het provinciale Waterprogramma en het Waterbeheerprogramma van Waterschap Limburg staat de opgave om de zoetwatervoorziening aan te pakken en te verbeteren. Dit doen we samen met onze Limburgse partners. Voor de korte en lange termijn maken we afspraken met stakeholders om daadwerkelijk stappen naar een robuuster systeem te zetten. Deze afspraken leggen we vast in het Convenant Voldoende Zoetwater. Dit convenant is gestoeld op vrijwilligheid en feitelijk bedoeld om vrijwillige maatregelen ter verbetering van de waterbeschikbaarheid vast te leggen. Op dit moment loopt het proces met de partners om invulling te geven aan de afspraken die opgenomen worden in het convenant. Hierbij is het belangrijk gebleken om bestuurlijk een uitwerking te geven van de verbetering van de waterbeschikbaarheid.

Het toewerken naar een verbetering van de waterbeschikbaarheid moet mede invulling geven aan het te bereiken lange termijn doel van een robuust watersysteem. Dit moet uitdaging geven, maar ook realistisch zijn in wat mogelijk is. Om de beschikbaarheid van water te verbeteren, werken we enerzijds toe naar een systeem met grondwaterstanden die in 2050 10 tot 50 centimeter hoger liggen dan nu. Deze verhoging is een bandbreedte die concreet in gebieden nader wordt uitgewerkt. Lokaal wordt bekeken wat mogelijk is en wat nodig is voor het bereiken van doelen, rekening houdend met specifieke kenmerken van het gebied zoals landschap, bodem, grondwaterstanden en grondgebruik.

Anderzijds werken we toe naar een vermindering van de watervraag in 2050 van circa twintig procent. Met de inspanning van alle gebruikers om hun gebruik te verminderen willen, we deze twintig procent realiseren. Het betreft geen absoluut doel waarop individuele gebruikers op kunnen worden afgerekend. Het gaat erom dat iedereen zuiniger met onze grondwatervoorraden omgaat.

Om deze verbetering in 2050 te kunnen realiseren, maken we gebruik van perioden van zes jaar. In elke periode maken we afspraken welke maatregelen we nemen en we monitoren wat daarvan de effecten zijn. De uitkomsten bepalen samen met de toekomstige ontwikkeling van het klimaat welk beleid en/of maatregelen we zo nodig moeten aanpassen voor de volgende cyclus van zes jaar. Op deze manier borgen we dat de maatregelen en het beleid dat we op korte termijn uitvoeren, bijdragen aan het behalen van de doelstellingen op de lange termijn. Deze cycli sluiten aan bij bestaande cycli van onder meer het provinciaal waterprogramma en het waterbeheerprogramma.

Deze voorstellen zijn samen met het waterschap opgesteld. Na vaststelling vindt een gezamenlijke bestuurlijke sondering plaats door gedeputeerde Theuns en DB-lid Van Wersch bij de partners tijdens de Klimaattafel van 27 maart 2025.

1. Beoogd resultaat (output/outcome)

Het beoogde resultaat is dat Gedeputeerde Staten:

- Kennisnemen van de uitwerking van het verbeteren van de waterbeschikbaarheid voor het Convenant Voldoende Zoetwater, zoals die gezamenlijk door provincie Limburg en waterschap Limburg wordt voorgesteld;
- Toewerken naar een betere waterbeschikbaarheid in Limburg in 2050 door hogere grondwaterstanden te realiseren in de range van 10 tot 50 cm ten opzichte van de huidige langjarige gemiddelde grondwaterstand;
- Toewerken naar een betere waterbeschikbaarheid in Limburg in 2050 door een vermindering van totale watervraag van circa twintig procent te realiseren;
- Gedeputeerde Theuns afvaardigen om samen met DB-lid Van Wersch bovenstaande te sonderen in de Bestuurlijke Klimaatadaptatietafel Limburg van 27 maart aanstaande.

2. Toelichting

In het provinciale Waterprogramma en het Waterbeheerprogramma van Waterschap Limburg staat de opgave om de zoetwatervoorziening aan te pakken en te verbeteren. Provincie en waterschap hebben daarvoor samen de Aanpak Waterbeschikbaarheid ontwikkeld. Deze aanpak draagt bij aan het realiseren van een watersysteem, dat beter om kan gaan met perioden met te veel water en met steeds langere wordende droge periodes. De aanpak focust op de droogteproblematiek maar houdt daarbij ook nadrukkelijk rekening met het optreden van wateroverlast. In deze aanpak combineren we het nemen van maatregelen op de korte termijn met een strategie voor het bereiken van doelen op de lange termijn. Dit doen we samen met onze Limburgse partners. Voor de korte en lange termijn maken we afspraken met stakeholders om daadwerkelijk stappen naar een robuuster systeem te zetten. Deze afspraken leggen we vast in het Convenant Voldoende Zoetwater. Waterschap Limburg en Provincie Limburg werken als gezamenlijke trekkers nauw samen in het totstandkomingsproces van dit convenant.

Het convenant is gestoeld op vrijwilligheid en feitelijk bedoeld om vrijwillige maatregelen ter verbetering van de waterbeschikbaarheid vast te leggen. Op dit moment loopt het proces met de partners om invulling te geven aan de afspraken die opgenomen worden in het convenant. Hierbij is het belangrijk gebleken om bestuurlijk een uitwerking te geven van de verbetering van de waterbeschikbaarheid.

Toewerken naar een verbetering van de waterbeschikbaarheid

Het toewerken naar een verbetering van de waterbeschikbaarheid moet mede invulling geven aan het te bereiken lange termijn doel van een robuust watersysteem. Dit moet uitdaging geven, maar ook realistisch zijn in wat mogelijk is. Conform de Aanpak Waterbeschikbaarheid willen we dit bereiken langs twee sporen: het vergroten van de beschikbaarheid door water beter en langer vast te houden en het beperken van de watervraag door het verminderen van onttrekkingen.

Om de beschikbaarheid van water te vergroten, werken we enerzijds toe naar een systeem met grondwaterstanden die in 2050 10 tot 50 centimeter hoger liggen dan nu. Referenties daarbij zijn de langjarig gemiddelde grondwaterstanden. De verhoging van 10 tot 50 centimeter is een bandbreedte die concreet in gebieden nader wordt uitgewerkt. Lokaal wordt bekeken wat mogelijk is en wat nodig is voor het bereiken van doelen, rekening houdend met specifieke kenmerken van het gebied zoals landschap, bodem, grondwaterstanden en grondgebruik.

Anderzijds werken we toe naar een vermindering van de watervraag in 2050 van circa twintig procent. Met de inspanning van alle gebruikers om hun gebruik te verminderen, willen we deze twintig procent realiseren. Het betreft geen absoluut doel waarop individuele gebruikers op kunnen worden afgerekend. Het gaat erom dat iedereen zuiniger met onze grondwatervoorraden omgaat.

Om deze verbetering in 2050 uiterlijk gerealiseerd te hebben, maken we gebruik van perioden van zes jaar. In elke periode bekijken we op basis van de meest actuele inzichten of de verhoging van de grondwaterstanden in 2050 nog passend is, maken we afspraken welke maatregelen we nemen en we monitoren wat daarvan de effecten zijn. De uitkomsten bepalen samen met de toekomstige ontwikkeling van het klimaat welk beleid en/of maatregelen we zo nodig moeten aanpassen voor de volgende cyclus van zes jaar. Op deze manier borgen we dat de maatregelen en het beleid dat we op korte termijn uitvoeren, bijdragen aan het behalen van de doelstellingen op de lange termijn. Deze cycli sluiten aan bij bestaande cycli van onder meer het provinciaal waterprogramma en het waterbeheerprogramma.

Besluitvorming bij provincie en waterschap

De gezamenlijke uitwerking van het verbeteren van de waterbeschikbaarheid moet worden verankerd door Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg en het Dagelijks Bestuur van Waterschap Limburg. Het betreft in beide besturen dezelfde voorstellen. Na vaststelling vindt een gezamenlijke bestuurlijke sondering plaats door gedeputeerde Theuns en DB-lid Van Wersch bij de partners tijdens de Klimaattafel van 27 maart 2025.

Daarnaast wordt verkend om deze voorstellen voor verbetering van de waterbeschikbaarheid te verwerken in de POVI. Hiermee krijgt het een nog breder bestuurlijk draagvlak.

Vervolg

Met de vastgestelde voorstellen wordt verder richting gegeven aan het Convenant Voldoende Zoetwater. Samen met partners wordt gezocht naar maatregelen die uitgevoerd kunnen worden ter verbetering van de waterbeschikbaarheid. Hiervoor worden onder meer de resultaten van de Verkenning Waterbeschikbaarheid als bouwstenen gebruikt, dat de provincie Limburg, onder begeleiding van Limburgse partners heeft uitgevoerd. Deze bouwstenen betreffen typen van maatregelen met daarbij een bandbreedte van hun mogelijke effecten. Het uitgebreide rapport is ambtelijk gedeeld met alle partners die het proces hebben begeleid. De resultaten worden op dit moment nog verwerkt in een handzame staalkaart, zodat deze gemakkelijk gebruikt kunnen worden bij het inventariseren van mogelijke maatregelen door partners.

Volgens planning is het ambtelijk gedragen convenant eind dit jaar gereed.

3. Bestuurlijke aandachtspunten

Niet van toepassing

4. Lobby - aspecten

Niet van toepassing

5. Relatie met Programmabegroting

1.3.1 perspectief voor het landelijk gebied; water

6. Juridische aspecten

Niet van toepassing

7. Inkoop- en aanbestedingsaspecten

Niet van toepassing

8. Financiële en cofinancieringsaspecten

Niet van toepassing

9. Relatie met aanpak coronacrisis

Niet van toepassing

10. Arbeidsmarktbeleid

Niet van toepassing

11. Effecten op CO₂ en stikstof emissies (effecten op klimaat en biodiversiteit/beschermde natuur)

Niet van toepassing

12. Digitalisering & data governance

Niet van toepassing

13. Formatieve aspecten

Niet van toepassing

14. Samenwerking/afstemming andere clusters

In dit project is samengewerkt met diverse partners. De uitwerking is samen met Waterschap Limburg opgesteld.

De voorstellen zullen gesondeerd worden in de Bestuurlijke Klimaattafel Limburg van 27 maart 2025.

15. Voorstel:

1. Kennis te nemen van de uitwerking van het verbeteren van de waterbeschikbaarheid voor het Convenant Voldoende Zoetwater, zoals die gezamenlijk door provincie Limburg en waterschap Limburg wordt voorgesteld;
2. Toe te werken naar een betere waterbeschikbaarheid in Limburg in 2050 door te streven naar hogere grondwaterstanden in de range van 10 tot 50 cm;
3. Toe te werken naar een betere waterbeschikbaarheid in Limburg in 2050 door te streven naar een vermindering van totale watervraag van circa twintig procent;
4. Gedeputeerde Theuns af te vaardigen om samen met DB-lid Van Wersch bovenstaande te sonderen in de Bestuurlijke Klimaatadaptatietafel Limburg van 27 maart aanstaande;
5. Te besluiten deze GS-Nota actief openbaar te maken na de bestuurlijke Klimaattafel Limburg van 27 maart 2025.